

جنگ نوین در هشت سال دفاع مقدس و جنگ‌های اخیر

مولفین:

امیر چیدری

مهدی مرادزاده

مجلس شورای اسلامی ایران
مهرماه ۱۳۶۵

سرشناسه	چیدری، امیر، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	جنگ نوین در هشت سال دفاع مقدس و جنگ‌های اخیر/ تألیف امیر چیدری، مهدی مرادزاده؛ ناظر علمی علی‌اکبر شاهوردیان؛ [برای] معاونت تربیت و آموزش دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع).
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۱۱۷ ص.: مصور(رنگی)، نقشه(رنگی).
شابک	978-622-6207-48-5
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۱۶ - ۱۱۷.
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ جنگ شیمیایی -- Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Chemical warfare
موضوع	جنگ شیمیایی - ایران -- Chemical warfare
موضوع	جنگ شیمیایی -- Chemical warfare
شناسه افزوده	مرادزاده، مهدی، ۱۳۵۷ بهمن-
شناسه افزوده	شاهوردیان، علی‌اکبر
شناسه افزوده	دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام، موسسه چاپ و انتشارات
رده‌بندی کنگره	DSR ۱۶۲۰/۵
رده‌بندی دیویی	۴۵۵/۸۴۳
شماره کتابشناسی ملی	۷۵۶۴۹۹۰
وضعیت رکورد	فیبا

www.ketab.ir

نام کتاب: جنگ نوین در هشت سال دفاع مقدس و جنگ‌های اخیر

مولفین: امیر چیدری - مهدی مرادزاده

ناشر: دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام

نوبت چاپ: اول (بهار ۱۴۰۰)

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۲۰/۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۶۲۰۷ - ۴۸ - ۵

کلیه حقوق، اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس

از این اثر برای دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام محفوظ است.

تهران - اتوبان شهید بابایی - دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام

تلفن: ۰۲۱-۷۷۱۰۴۸۳۴ - ۰۲۱-۷۷۱۰۴۸۳۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ»

نون و سوگند به قلم و آنچه می‌نویسند.

(سوره مبارکه قلم - آیه شریفه ۱)

سخن ناشر:

کتاب یکی از مهم‌ترین دست‌آوردهای بشری و بهترین ابزار ارتباطی برای انتقال معارف الهی و انسانی است. تألیف آثار علمی برجسته و معتبر از جمله رهیافت‌های کارآمد و اثربخش برای بهره‌گیری از تجربه‌های ارزشمند و اندوخته‌های دانش صاحب‌نظران هر حوزه از علم است.

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام با تدوین کتاب‌های علمی، فرهنگی، انقلابی و نظامی مورد نیاز با بهره‌گیری از علوم جدید و بومی‌سازی آن با تجارب متراکم انقلاب اسلامی تلاش می‌نماید تا مرزهای دانش را درنور دیده و علوم مورد نیاز در عرصه پاسداری از انقلاب اسلامی را کسب نماید و از این طریق تمدن نوین اسلامی را عرضه نماید.

امید است این امر جوششی در حرکت و پویایی این دانشگاه در راستای گام دوم انقلاب اسلامی باشد.

موسسه چاپ و انتشارات

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (علیه السلام)

فهرست

- فصل اول: مقدمه و کلیات ۱۳
- ۱-۱- تاریخچه و سیر تکاملی جنگ‌های شیمیایی در جهان ۱۶
- ۲-۱- توسعه عوامل شیمیایی در جنگ جهانی دوم ۱۷
- ۳-۱- کاربرد عوامل شیمیایی در ویتنام ۱۸
- ۴-۱- ظرفیت تکنولوژیکی تولید عوامل شیمیایی در عراق ۱۸
- ۲-۴-۱- تامین مواد اولیه ۱۹
- ۲-۴-۱- حمایت و مشارکت بین‌المللی ۱۹
- ۵-۱- مشارکت کشورهای اروپایی در مجتمع شیمیایی «فلوجه» و «عکاشات» ۲۲
- ۶-۱- نحوه ایجاد توانمندی شیمیایی عراق در بیانات فرمانده معظم کل قوا ۲۳
- ۷-۱- تعاریف و اصطلاحات ۲۴
- ۱-۷-۱- جنگ نوین ۲۴
- ۲-۷-۱- عامل شیمیایی ۲۵
- ۳-۷-۱- تسلیحات کشتار جمعی ۲۵
- ۴-۷-۱- اصول پدافند جنگ نوین ۲۵
- ۵-۷-۱- جنگ شیمیایی ۲۵
- ۶-۷-۱- مهمات شیمیایی ۲۵
- ۷-۷-۱- تاکتیک پدافندی جنگ نوین ۲۵
- ۸-۷-۱- حفاظت انفرادی ۲۶
- ۹-۷-۱- حفاظت جمعی ۲۶
- ۱۰-۷-۱- اجتناب از آلودگی ۲۶
- ۱۱-۷-۱- منطقه اصلی آلودگی ۲۷
- ۸-۱- خلاصه فصل ۲۷
- ۹-۱- آزمون پیشرفت تحصیلی ۲۸

فصل دوم: عوامل شیمیایی در جنگ تحمیلی تا سال ۶۲ ۲۹

۱-۲- غرب کشور ۳۴

۲-۲- تکنولوژی مورد استفاده تا سال ۶۲ ۳۶

۳-۲- تأثیر عوامل استفاده شده بر جنگ تا سال ۶۲ ۳۶

۴-۲- خلاصه فصل ۳۶

۵-۲- آزمون پیشرفت تحصیلی ۳۷

فصل سوم: عوامل شیمیایی در عملیات‌های (سال ۶۲ تا ۶۴) ۳۹

۱-۳- عملیات خیبر ۴۱

۱-۱-۳- مشخصات کلی و شرح مختصر عملیات ۴۱

۲-۱-۳- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات ۴۲

۳-۱-۳- تکنولوژی مورد استفاده در عملیات ۴۴

۴-۱-۳- بررسی تأثیرات عوامل بر عملیات ۴۵

۲-۳- روند شکل‌گیری رسته جنگ نوین در دفاع مقدس ۴۶

۳-۳- عملیات بدر ۴۷

۱-۳-۳- مشخصات کلی و شرح مختصر عملیات ۴۷

۲-۳-۳- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات ۴۸

۳-۳-۳- تکنولوژی مورد استفاده در عملیات ۴۹

۴-۳-۳- بررسی تأثیرات عوامل بر عملیات ۵۰

۴-۳- عملیات والفجر ۸ ۵۱

۱-۴-۳- مشخصات کلی و شرح مختصر عملیات ۵۱

۲-۴-۳- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات ۵۲

۳-۴-۳- تکنولوژی مورد استفاده در عملیات ۵۴

۴-۴-۳- بررسی تأثیرات عوامل بر عملیات ۵۵

۵-۳- خلاصه فصل ۵۸

۶-۳- آزمون پیشرفت تحصیلی ۵۹

فصل چهارم ۶۱

فصل چهارم: عوامل شیمیایی در عملیات‌های کربلای ۴ و ۵ (سال ۶۵) ۶۱

۱-۴- عملیات کربلای ۴ ۶۳

۱-۱-۴- مشخصات عمومی عملیات ۶۳

۲-۱-۴- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات ۶۴

۶۵	۳-۱-۴- بررسی تأثیرات عوامل بر عملیات
۶۶	۲-۴- عملیات کربلای ۵
۶۶	۱-۲-۴- مشخصات عمومی عملیات
۶۶	۲-۲-۴- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات
۶۷	۳-۲-۴- تکنولوژی مورد استفاده در عملیات
۶۸	۴-۲-۴- تأثیرات بر عملیات
۷۰	۳-۴- خلاصه فصل
۷۱	۴-۴- آزمون پیشرفت تحصیلی
۷۳	فصل پنجم: عوامل شیمیایی در سایر عملیاتها (سالهای ۶۶ و ۶۷)
۷۵	۱-۵- عملیات والفجر ۱۰
۷۵	۱-۱-۵- مشخصات عمومی عملیات
۷۶	۲-۱-۵- نوع و میزان عوامل استفاده شده در عملیات
۷۶	۳-۱-۵- تکنولوژی مورد استفاده در عملیات
۷۷	۴-۱-۵- تأثیرات بر عملیات
۷۹	۵-۱-۵- تعدادی از حملات شیمیایی عراق در عملیات والفجر ۱۰
۸۰	۲-۵- مرحله بازپس گیری
۸۰	۱-۲-۵- حمله عراق و سقوط فاو
۸۱	۲-۲-۵- منطقه جنوب
۸۱	۳-۵- حمله عراق و سقوط شلمچه
۸۱	۴-۵- بمباران شیمیایی در جاده‌های اهواز - آبادان و اهواز - خرمشهر
۸۱	۵-۵- حمله عراق و سقوط جزایر مجنون
۸۲	۶-۵- خلاصه فصل
۸۳	۷-۵- آزمون پیشرفت تحصیلی
۸۵	فصل ششم: حملات شیمیایی به شهرها و مناطق مسکونی
۸۸	۱-۶- برخی از حملات شیمیایی پراکنده به مناطق مسکونی
۸۹	۲-۶- حملات شیمیایی گسترده به مناطق مسکونی
۸۹	۱-۲-۶- شهر سردشت
۹۱	۲-۲-۶- بمباران شیمیایی روستای آلوت
۹۱	۳-۲-۶- روستای گله‌وش
۹۲	۴-۲-۶- منطقه عملیاتی فتح هفت
۹۲	۵-۲-۶- حملات شیمیایی به شهر بانه و روستاهای آن

- ۹۴..... ۶-۲-۶- بمباران روستای بالک
- ۹۴..... ۶-۲-۷- بمباران شیمیایی روستای نژمار
- ۹۴..... ۶-۲-۸- حمله شیمیایی به شهر اشنویه
- ۹۴..... ۶-۲-۹- بمباران شیمیایی روستای زرده
- ۹۵..... ۶-۲-۱۰- بمباران شیمیایی نثار دیره
- ۹۵..... ۶-۳- خلاصه فصل
- ۹۶..... ۶-۴- آزمون پیشرفت تحصیلی
- ۹۷..... فصل هفتم
- ۹۷..... فصل هفتم: عوامل جنگ نوین در جنگ‌های اخیر (بعد از جنگ تحمیلی)
- ۱۰۰..... ۷-۱-۱- به‌کارگیری مهمات ممنوعه توسط آمریکا
- ۱۰۱..... ۷-۱-۱- جنگ اول خلیج فارس
- ۱۰۱..... ۷-۱-۲- جنگ یوگسلاوی
- ۱۰۲..... ۷-۱-۳- جنگ افغانستان
- ۱۰۲..... ۷-۱-۴- جنگ دوم خلیج فارس
- ۱۰۳..... ۷-۲- به‌کارگیری مهمات ممنوعه توسط رژیم صهیونیستی
- ۱۰۴..... ۷-۲-۱- جنگ ۳۳ روزه لبنان
- ۱۰۴..... ۷-۲-۲- جنگ غزه
- ۱۰۵..... ۷-۲-۳- جنگ ۲۲ روزه لبنان
- ۱۰۶..... ۷-۳- به‌کارگیری مهمات و عوامل شیمیایی توسط گروه‌های تروریستی
- ۱۰۶..... ۷-۳-۱- عوامل نامتعارف در عراق
- ۱۰۸..... ۷-۳-۲- عوامل نامتعارف در سوریه
- ۱۱۲..... ۷-۴- به‌کارگیری مهمات نامتعارف در جنگ تحمیلی علیه یمن
- ۱۱۳..... ۷-۵- خلاصه فصل
- ۱۱۴..... ۷-۶- آزمون پیشرفت تحصیلی

پیشگفتار

پس از قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر بین ایران و عراق، رژیم بعث در اندیشه تولید و تکثیر تسلیحات شیمیایی برآمد. از این رو تأسیساتی در ۷۰ کیلومتری بغداد تحت پوشش پروژه ۹۲۲ و با نام شرکت تولید کود شیمیایی ایجاد کرد.

این کشور با سرمایه‌گذاری‌های کلان و حمایت‌های بی‌دریغ کشورهای غربی توانست اطلاعات و امکانات بسیاری پیرامون تسلیحات شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو به دست آورد. به پشتوانه این حمایت‌ها و هدایت‌ها رژیم بعث عراق توانست وسیع‌ترین حجم و سطح استفاده از تسلیحات شیمیایی را پس از جنگ جهانی اول و در طول جنگ ۸ ساله با ایران به نام خود ثبت کند. از این رو و با شروع جنگ تحمیلی و تعبیر نشدن رؤیای اشغال ایران در یک هفته، عراق به فکر استفاده از زرادخانه شیمیایی خود افتاد. نخستین مورد ثبت‌شده به‌کارگیری عراق از تسلیحات شیمیایی در ۲۳ دی ۱۳۵۹ به وقوع پیوست. در این روز و در منطقه هلاله و نی‌خزر در حوالی میمک، عراق از عامل تهوع‌آور استفاده کرد. اگرچه در ماه‌ها و سال‌های اولیه جنگ، این کشور به‌طور محدود از تسلیحات شیمیایی استفاده کرد، اما پس از در گل افتادن ماشین جنگی ارتش بعث پس از پیروزی‌های ایران، در عملیات‌های والفجر ۲، ۴، خیبر و بدر استفاده از سلاح‌های شیمیایی تشدید شد که این اقدام تا پایان جنگ ادامه یافت. استفاده و به‌کارگیری بی‌قاعده و پادمان و دیوانه‌وار عراق از تسلیحات شیمیایی تنها محدود به ایران نبود. رژیم بعث حتی به

شهروندان این کشور نیز رحم نکرد و یکی از دهشتناک‌ترین موارد استفاده و به‌کارگیری از تسلیحات شیمیایی را در ۲۵ اسفند ۱۳۶۶ در حلبچه عملی ساخت.

با تشکر و امتنان

امیر چیدری - مهدی مرادزاده

www.ketab.ir